

POCZAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. čisto • ISSN 0032-4132

Budyšin, julij 1980

Lětnik 30

Jelizo ty počehnješ na lěwu stronu, chcu ja na prawu

(1. Móžz. 13,9)

Wójny njepřelutuja ani městna tajkich ludźi, kotřiž su so „swěta vzdali“ — rozpadanki klóštra Eldena pola Greiřswalda!

Z tutym słowom je Abram zwadu skónčił mjez swojimi pastyrjemi a Lotowymi pastyrjemi. Nětko bě zaso měr. Na zakładze tutoho słowa chcemy wo měrje přemyslować. Při tym mi njeńdže w přenim rjedže wo měr mjez ludami, ale wo měr mjez nami małymi čłowjekami w našich domach, mjez susodami a přečelemi. Wězo je za swět wažniši měr mjez statami, zo by so wójnam wobarało. Přetož přichodna wójna by zaso miliony čłowjenskich žiwjenjow, města a

kraje zničila. Bóh wě, hač njeby to kónec wšeho žiwjenja na zemi był.

Mój dušepastyrski nadawk je radzić a pomhać, zo by mjez nami w našej małej wokolinje było wjace pokojneho měra, přetož my smy wšitcy bratra, kaž Abram Lotej praješe.

Nam so wutrobnje lubi tale bibliška stawizna. Kak je tam nadobny Abram móhl dobroćiwje z Lotom rěčeć! Jeju stadiła běchu rozrostle, zo pastwišća wjace njedosahachu. Tuž so pastyrjo wadžachu wo tučne luki. Nas hnuja a wozbožeja Abramowe rjane słowa: *Luby, njech njeje mjezy mnu a mjez tobu zwada, mjez mojimi a twojimi pastyrjemi, přetož mój smój bratraj.* To běchu te prawe słowa w tamnym njedobrym položnju. W nich jewi so dušina wulkosć a tež mudrosć. Tak jedna strowy, nadobny čłowjek. Abram by so móhl tež hinak zadžeržeć: Ja sym tón starši! Mi je Bóh slubił tutón kraj! Ja sym móćniši hač ty a mam wjace prawa! Hdy by Abram swój mjec sčahnył a Lota pobil, by wón potom w našimaj wočomaj wjetši a krasniši byl? Nihdy nanihdy! Měr je nam wjace hač česć. Zwadu skónčić a měř sčinić je nam nadobniše, hač wě wójowanju dobyć. To je to přenje, štož z tuteje bibliskeje stawizny znowa pōznawamy.

To druhe: Měr wuchować žada sebi wopory wot nas. Abram přewostaji Lotej wólb: *Jelizo ty počehnješ na lěwu stronu, chcu ja na prawu stronu.* Hdy bych moler był, bych na wobrazu pokazal, kak so Lot chcyćiwje rozhladuje: Tamle při Jordanje w runinje, tam su te dobre pastwišća, te chcu ja mječ. — Tak so sta. Abram so spokoji ze suchimi horinami židowskeho kraja. Lot pak sčahny so k Jordanej. Chcemy-li měr mjez nami mječ, dyrbymy zwólniwi być, před tamnym do boka stupić, přihladować bjez zawisće jeho wjetšemu bohatstwu a zbožu, snano so tež wzdać swojeho dobrego prawa. Komu so tajka rada lubi? Sprawnje je mēnjena. Stož je mudry, na nju posluha. Tole jenož tebi njepraju, ale sebi samemu runje tak. Wuznać chcu so, zo so mi to zředka radži. Hdyžkuli pak so mi to poradži, bě to za mnje rjane spokojenje.

To třeće pōznaće z našeje pobožneje bibliskeje stawizny: Wopory za měr so zadanja. Wězo je woporniwosć riziko. Derje móžemy sebi předstajić, zo by Abram pozdžišo ze swojich hōrskich pusćinow žarliwje hlađał dele k Jordanej, hđžež ma Lot

(pokroč. na str. 2)

(pokroč. ze str. 1)

rjane, plódné pastvišća za swój skót. wózbžaruju swoju prjedawšu wulkomyslenosć. Snano móžeš ty ze swogeho žiwjenja podobne podawki mjenować, hdžež je so tebi twoja dobroćiwosć hubjenje mytowała. Tamny so tebi sćicha abo tež zjawnje směješe, a ty sebi kruće slubi, zo njebudžeš ženje wjace tak hlupy. Maš-li tajke njelube nazhonjenja, mjelč wo tym! Hódno njeje, wo tym rěć. Sy-li pak wšón zbožowny nazhonil do-bry wuspěch swogeho wopora, potom powědaj, kak je so čí poradžilo, zwadu skónčić a měr sćinic. Swědč wo tym, zo tajke wopory čłowjeka njewochudža, ale wobohaća.

Lot je sebi tu rjeńšu krajinu wubrať a je zahynil.

Skromny Abram je bože žohnowanje namrěť.

W dobroćiwosći kročmy za svojim Knjezom Chrystusom a přinošujmy ze swojimi woporami, zo by wjace měra na zemi bylo. Gerhard Wirth

Měrcin Nowak-Njehorński – 80 lět!

Wčera popoždny na festiwalu w Budyšinje: Naš Měrcin Nowak sedžeše při blidže bazara serbskich spisowacelow a podpisowaše swoje knihi a – bě widjeć, zo je woblubowany, popularny: mnozy chychu jeho podpis, jeho awtogram. Za krótki čas, w kotrymž pola njeho posedžach, přindžestěj dvě Čechowce, jedyn

Juhosłowjan, jedyn Boňhar, mnoho Serbow a Němcow ... Přindže pak tež jedyn druhu stary Serb a rozmołwještaj so, so tykajo wo čěžach staroby, tamny bě tež runje wosomdzesat lět byl!

Ja pak njewidžach na našim narodnym wumělcu čěžu staroby, ale móc do dalšeho džěla – to je njespróćiwosć, na žiwym, čilym, aktiwnym Měrcinje Nowaku widžach, što to je, njespróćiwosć!

A z tutej njespróćiwosću, pilnosću a lubosću k našemu serbskemu ludej, k čłowjekam scyła, je wón tworiť! Što je wón stworiť, to budžeja składnostnje jeho narodnin za dvě njedželi družu hódnoćić, kiž su za to powołaniši hač ja!

Won je naš krajan, naš wěrybratr, naš wulki prócowar, naš wótc wo mnohim! Za to so jemu wutrobnje džakujemy a prosymy Boha, zo by nam jeho hišće dołho zdžerzał!

Nochu tu potajkim pospytać wobšěrne hódnoćenje přez nalićenje jeho zaslužbow. Za to je naš časopis přeskromny. Ale chcu jako dopokaz jeho dalokeje a hlubokeje skutkownosće hižo přez dołhe lěta wopisować swoje přenje zetkanje z nim:

Jako hólčec hnydom w přěnich lětach po wójnje namakach rjanu módrú knižku ze złotym pismom na wobalce: „W carstwjje Dušana Sylneho wot Měrcina Nowaka-Njehorńskeho“ mjez knihami swojeju staršeju. Přěčitach ju z wulkim zajimom. Na drugej stronje bě z pierom zapisane wěnowanje. Napisať bě je pozdžiši monsignore farar Jan Wjenka-Chróšćanski k wěrowanju mojeju staršeju w léce 1937.

Přichodne hody, bě to snadž 1947, dóstach tutu knižku jako skoro jenički hodowny dar wot swojeju staršeju – a džensa sym jimaj za njón džakowniši, hač bych za někajku drohu hrajkú byl, kotruž bych džensa hižo dawno zabyť!

Dopominam so hišće džensa žiwje na swoje wjeselo tehdom najebať wšěje skromnosće a chudoby hodownych darow.

Tak bě tuta kniha našeho mjeztym wosomdzesatlětného wumělca nimo „Bibliških stawiznow“, w kotrychž čitajo serbsce čitać nawuknych, přěnja serbska kniha, kotruž zeznach, a Bóh wě, što je wona we mni wuskutkowať!

Spomóžne je skutkowanje našeho droheho jubilara bylo a njech hišće wjele lět wostanje! Přějemy jemu k jubilejej bohate Boho žohnowanje a wšo, wšo dobre! Cyril Pjeh

Moje přenje zetkanje z ekumenu

Swjatkwonu sobotu 1940 w něhdyšej Kamjenicy (džensa Karl-Marx-Stadt). Do hosćenca „Meyer's Feldschlösschen“ běchu nás hromadu zwozyli k nastajenju wójskeje jednotki za doskónčne podćisnjenje Francoskeje. Přěni džěń swjatkwow bě w zahrodze nastupjenje. Srjedzólětny „špis“ so po zdžělenju dnjoweho porjada hišće prašeše, hač ma što w měsće hišće něšto zřadować –

hač do připóždny bě k tomu hišće časa. Pokazach so, a na jeho prašenje dla čeho, prajach, zo chcu hišće raz kemši. Po mni so hišće štyrjo dalši za kemše rozsudžichu.

Běžachmy hromadke na staciju nadrožneje. Při rozmołwje so bliže zeznachmy. Z nich bě hišće jedyn katolski, tamni tři ewangelscy. Ludžo nam přecelnje zdžělichu, hdže stej najblišej cyrkwi. Wućinichmy sej hišće hosćenc, w kotrymž chychmy so po kemšach krótko zetkać za wróćejzbu. W tutej skupinje smy potom

hišće dołho hromadže džerželi a pobyhmy pozdžišo tež wotměnjeju zhromadnje w ewangelskich a katolskich cyrkwach k Bohim službam. To bě mi w žiwjenju tajka přěnja woprawdžita ekumena!

Čehodla to pisam? Doma we Łužicy bě mi tajke něšto dotal cyle njemóžne a cuze. W katolskim Radworsku běchu nam ludžo w susodnych Chwaćicach, Lupoji abo w Njeswaćidle dla wěry cyle cuzy. Mjez nami běchu w nabožnym nastupanju njeprěwinité hrjebje. Tajka distanca so samo z wobeju stronow spytowaše kumštnje wudžeržować. Hdyž so na polach zetkachmy, to njezewěrichmy so mjez sobu strowić z rjanymaj „Pomhaj Bóh“ abo „Chwaleň Jězus Chryst“, to we wuskosći prajachmy něšto kaž „mojen“ abo „tako“!

Potom zaswita naraz nowa nadžija: Přěnja ekumeniska pobožnosć w Njeswaćidle (bě to přěnja docyła?)! Njeswaćanski Bohi dom bě počny wěriwych – tež wjele Serbowkow w katolskich narodnych drastach. Wulke wočakowanja smy na tute a dalše tajke zarjadowanja stajeli, ale nažel njedožichu woné dalše impulsy, nasta wěsta stagnacija. A hdyž na Swjatkwach 1980 hódnoćimy situaciju, dyrbymy nažel konstatawać, zo je w tutym ekumeniskim hibanju w Serbach tendenca samo spadowaca...

To drje je bolostne, ale njesměmy popuščić! Naš čas wola wšudže za jednotu, za hromadjenje. Móžemy tuž w našich křesćanskich cyrkwach wěćnje tutemu wuwicu zboka stać? Zrudne a před Bohom hrěšne džělenja měli so tola po stach lět zaso spytać přemosćić! Wězo je lošo, wo tym diskutować, hač to do skutka přesadzić, ale naša najwjetša kaznja – kazeň lubosće – nas skónčnje k tomu nuzuje, hdyž maja so dopjelnic słowa ... zo by byla jedna wowčěrnia a jedyn pastyr!“

Zbližili so Bohu džak tež tu mjeztym smy – nabožne wšelakosće nas hižo njedžěla. Hospodarske a socialne wuwice je k tomu přinošowało. Hdyž hižo Radworske kónčiny narěčach, chcu tu tež hišće naspomnić, zo džěłamy we Wulkowjelkowskimaj prodrustwomaj dosć přikładnje hromadže – ewangelscy, katolscy a čí druhich swětowych nahladow, runje tak tež Serbja a Němcy. (Wjelkowske přikładne zhromadne džěto a tolerantnosć so tu w mnohich kruhach hódnoći a wobdžiwaj!).

A tež w druhich kónčinach budže tomu podobnje! Njeje to namółwa, so tež w našimaj wěruwuznaćomaj chutnišo z prašenjom zasozjednoćenja zaběrać? Kak wulka a rozsudžaca móc by w našim njeměrnym času byla jedna zjednoćena křesćanska cyrkej tu na zemi!

Swjećachmy zaso Swjatki. Prošmy znowa wo hnadu Ducha Swjateho, zo bychmy so hišće w tutym lěttysacu zbližili – sebi wotprošuju, sej wodařawo a našeho zhromadneho, wěćneho Knjeza chwalo!

Wjelečesćeny knjez farar Pjeh! Kaž hižo Wam zdžělich, scělu Wam z tutym pospyt za přinošk w „Pom-

(pokroč. na str. 3)

haj Böh". Hač so wón k tomu hodži, maće wězo Wy jako redaktor rozsudzić. Jeli so wón njehodži, tak njeh je to raz na Wašich fararskich posedženjach mala citowanka w přestawce — su to takle husto moje mysle w mojim Bohu dżak tak wobšěrnym swobodnym času. Kak nadobny skutk by to był, hdy by z našeho serbskeho luđa so zrodziło a wuostlo jedne žiwe ekumeniske hibanje z možnosćemi k zasozjednocenju! Možnosće k tomu tu hišće su — trěbna je sprawnosć a dobra wola!

Lubje strowi Was z Radworja

Jurij Pawluš

Jutrownik 1980

Nalíkar Róženčanskeje Swjateje Marije

W Róženće steji swjatnica našich katolskich wěrybratrow, do kotrejež w kóždym léce na wulkich Marijnych swjedenjach ze wšitkich wosadow pučuja, počesćuju nutrneje swjatu Mariju. Tež my ewangelscy Serbja maćer našeho Zbóžnika česćujemy. Kotru maćer bychmy bóle česćowali hač tu, kotraž bu wot Boha wobhnadźena, swětej Zbóžnika porodźić! Nimale přez tři lětstotki po reformaciji smy my ewangelscy Serbja hišće wulke Marijne swjedenje znajmjeńša jako po swjate dny sobu swječili. A jako so tute w zańdženym lětstotku zběhnych, su so naši pobožni wótcjo kruće přećiwo zběhnenju spjećowali.

Róženčanska hnadowna cyrkej je cyle poswjećena jejnemu česćowanju. Z jejnym zastaranom je přeco měšnik z rjadu Benediktinow. Mjez nimi je było wjele wulce zaslužbnych Serbow. Nětčiši pater Romuald Domaška, nimo měry přecelniji a sprawny knjez, je jedyn z najwuznamnišich serbskich spisowacelow. Z jeho prjedownikom, kiž zemrě 23. 3. léta 1793, běše pater Anton, kiž běše so narodził wot serbskeju staršuju w Swinjarni a rěkaše poprawom Matej Buk. Wón slusše do přecelow Malešańskeho ewangelskeho fararja Bohuwěra Ponicha. Po cyłych Serbach a w namjenznych krajinach běše pater Anton znaty jako wuznamny plahowar nalikow. Znajerjo a lubowarjo nalikow z dalokeje cuzby k njemu přichadźachu, zo bych sebi jeho naliki wobhladali. Tež farar Ponich to je, a wón je raz nimo měry chwalił jeho wulku přecelnosć, wjesolu mysl a pokornosć. Pater Anton plahowaše swoje naliki, zo by z nimi počesćował swoju njebjesku kralownu, a wón na wulkich jejnych swjedenjach debješe jejny wołtar z najrjeńšimi kwětkami. Z wulkej wušiknosću wón přeco nowe a rjeńše družiny nalikow plahowaše. Wón sebi zaslužeše zawěsće přimjeno „nalíkar Róženčanskeje swjateje Marije“. Ze samsnej wulkej pobožnosću wón k jejnej česći swoje naliki plahowaše. Po jeho smjerći jeho naslědnik pater Eugen so wo naliki swěru dale staraše.

Tež my ewangelscy Serbja chcemy (pokroč. na str. 4)

V. festiwal serbskeje kultury

Njebych móhl prajić, na kotrych jednotliwych dožiwnjenach to leži, ale — sym zahorjeny! Zahorjeny, hačrunjež tež trochu zrudny, dokelž dyrbjach do časa čeknyć, zo bych w prawym času zaso w Riesy byl, zahorjeny wróćich so wčera z festiwalu z Budyšina!

Štož mnoho dawa, kóždemu něšto da! Tute heslo by móhlo nad našimi festiwalemi stać. Je zawěsće dobry rozsud, zo su zamołwići rozsudžili, so wulkeho swjedenjskeho čaha wzdać. Tam bych tu tysacy dołhe chwile njezaběraní na čah čakali a potom by poměrnje skoku nimo byl.

Na poslednich dnjach meje a přenim dnju junija móžeše kóždy, kiž měješe dosć zajima a energije, dožiwjeć něšto, štož jeho zwjeseli, pozbudži a štož jemu nowe mocy dawaše. Za mnje bě to jako zwonka Łužicy bydlaceho trochu čezko, ale někotre parle festiwalu sym tola dožiwil a sym našej narodnej organizaciji, DOMOWINJE, dżakowny, zo přez organizowanje tutech sinfonijow radosće tajke dožiwjenja zmóžni!

Wobšěrne rozprawy a hódnoćenja čitajće w „Nowej době“! Ja chcu tu jenož te wěcy wopisać, kotrež sym ja dožiwil.

Swjatki-póndźelu bě na žurli hotelu „Město Budyšin“ oratorij „Nalěćo“. Njetrjebam wopisawać wobsah a wuznam tuteje hudźby za nas Serbow! Štož staj farar Handrij Zejler a kantor Korla Awgust Kocor tu stworiłoj, to naše serbske wutroby stajnje zaso pozběhuje! Wonaj staj woprawdže z našeho začuca sem tworiloj a tak stworiłoj něšto, štož kóždy raz znova so hłuboko do nas zadódní! A hdyž so to tak wuběrnje poskića, kaž létsa wot našich woblubowaných serbskich chórow a młodych solistow z Drježdźan, potom je to čim dorazniše dožiwjenje! Zetkach po tym dvě němskej žónskej, kiž samej tež w dobrým němskim chórze sobu spěwatej. Wonej běštej zahorjenej. Jedna, před léta mi hagle ze swojim mužom-šeflěkarjom do Budyšina ze serwjera republiky sem přičehnjena, praji po słowje: „Ach, sym nawuknyła, tutón luď, tute město a tute serbske spěwy tak lubowa!“

Sobotu popołdnju dundach přez festiwalne město. Lubjachu so mi čestne wrota, kotrež bě młodžina z katolskich wsow po swojich kwasnych wašnjach nawila, a lubješe so mi, zo móžeše čłowjek tak wokoło chodžo wšudže něšto rjane widžeć abo słyšeć, kulturu našeho luđa a druhich ludow „sobu znać“. Wobhladach sej tež wustajeńcu Koła serbskich tworjacych wumělcow. Mnoho so mi tam lubješe. Dwójce šoť sym k wobrazam Fryca Laika. Běch jimany wot toho, zo mamy my, kiž bychmy přjedy teptani a zacpěci, džensa runoprawne možnosće, so na wšěch polach tworjaceho wumělstwa pospytać.

Nimo noweje twórby „Serbska studnja“ na hrodze podach so do Pětrovskeje cyrkwy. Tam čakaše na nas wosebita chłošćenka: zaso hudźba wot našeho Kocora, tónkróć duchowna hudźba!

To je bariton Wilfried Jahns, kotryž je hižo při wjacorych festiwalach wuznamnje sobuskutkował, tónkróć při duchownym oratoriju Kocora w Pětrovskeje cyrkwi.

Knjez Wilfried Jahns, kotryž je hižo mnoho za naše serbske hudźbne žiwjenje činił, spěwaje arie z Kocoroweho duchowneho oratorija „Israelowa zrudoba a trošt“. Na pišćelach přewodžeše jeho direktor cyrkwinskeje hudźby, kantor Nöbel. Wuběrne a hnujace bě to poskićenje! Nimo wurězkow, kotrež je Kocor sam 1862 ze swojim cyrkwiskim chórom w Drježdźanskej cyrkwi Našeje lubeje knjenje (Frauenkirche) a Jurij Winar w počatnych lětach ze Serbskim ludowym ansamblom, přinješ, bě to wěsta prapremjera tutech spěwow.

Smy kantorej Nöbelej dżakowni, zo je při składnosći festiwalu tutu serbsku hudźbu do rjadu swojich nysporow přiwažal a tak pokazał, zo mamy my Serbja tež hódne přinoški k duchownej hudźbje. Hišće lěpje by bylo, hdy by so tutón oratorij, snadź na přichodnym festiwalu, dospołny abo tež snano wudospołnjeny, přednješ móhl w reprezentatiwnym předstajenju! Nöbel, Jahns, dr. Rawp a knjeni Brankačyna a jeje mandželski Achim su za to takrjec pioněrske džěto dokonjeli, kaž słyšach!

A sobotu wječor dalša chłošćenka: serbska opera „Jan Cuška“. Zawěsće su wšelake problemy z tajkim pospytom zwjazane: Hudźba počatnych lět bě pospytna, mnohim hač do džensnišeho njepřistupna, serbsce spěwacy němscy wumělcy — ja tež němsce spěwane teksty husto njerozumju! — postawa fararja, historiske zaprajenje cyrkwy derje předstajowaceho ... problemy — a tola bě to dožiwjenje! A sym dżakowny, zo je so tute předstajenje w serbskej řeči zwažiło!

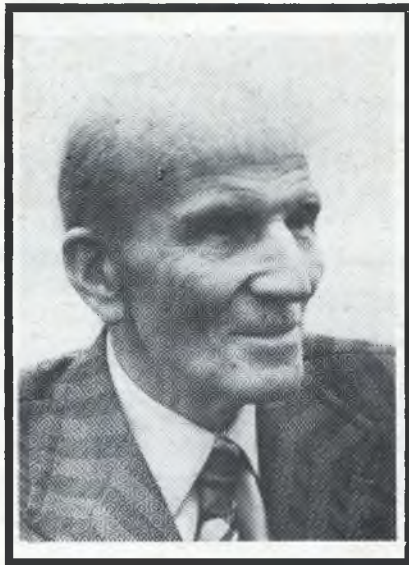
Njedzelu serbske kwasny, spěwy z Močambique, spěwy a rejki Budyškeje serbskeje šule (jara derje na džěci zloženy program!), bazary, wustup ansambla, spěwy a reje wolhyniskich słowjanskich bratrow ze Sowjetskeho zwjazka: „Štož wjele dawa ...“

Kaž hižo prajach: njeh posudžuja, hódnočuja družu lěpje abo hinak: Ja sym dżakowny za dožiwjenje festiwalu!

C. Pjeh

woltarje w našich cyrkwjach debić z našimi najrjeńšimi kwětkami, a chcemy sebi tutoho pobožneho serbskeho nalikarja za přikład wzać.

Z „Předženaka“, protyki za Serbow na léta 1935, str. 64

Gustaw Janak †

1895–1980

Horliwego Serba, pobožneho křesćana, Gustawa Janaka, přewodžachmy sruđu po Swjatej trojicy k poslednjemu měrej na Tuchorske pohřebnišću w Budyšinje. Naš swěrný bratr bě so w Čelnom, w zanjese nej wsy hluboko w chuduškej serbskej holi narodził. Jeho ródna wjes drje měješe sama rjanu, z hlinu wutykanu drjewjanu cyrkwičku, słušeše pak do Wochožanskeje wosady. Hdžež bě něhdy Čelno, je džensa hluboka wuhlowa jama.

Njebočički bě před božim woltarjom we Wochozach dóstał při konfirmaciji serbske hrono na puć do žiwjenja:

Skerje budža hory so hnuć
a hórki so zwróćeć,
ale moja hnada njedyrbi so
wot tebe wróćeć
a slub mojeho měra njebudže so
wot tebe přeč hnuć,
praji Knjez, twój smilny Bóh.

Jez. 54,10

Tuto slowo bě nětk tekst čělneho přédowanja. Přédar najprjedy rozloží dońt židowskeho luda, kotryž ma wjele podobnosćow ze serbskimi stawiznami. Wšelko so zadžeržachu Židža w narodnej nuzy. Bóh rěčeše přez profetiske slowo ze swěrnymi swogeho luda. Jich tróštowaše a posylni jich dowěru. Z božimi slubjenjemi su Židža šli přez čezke časy, přez helške přescěhowanja – a su swoj narod a swoju wěru wuchowali hač do džensnišeho.

Gustaw Janak je so jako Serb wuznał tež w najwjetšich tyšnosćach. Po wójnje je pilnje a woporniwje za serbsku wěc džěłał. Njezapomnite nam wostanje, kak wón móhl hosći ze zahoritósću wodzić po Serbskim literarnym muzeju.

Wjele bě mjez nami na našich Cyrkwinskih dnjach a je rady z nami do slowjanskeho wukraja jězdził.

To bě jemu wutrobna radosć, hdyž w busu zanošowachmy swoje rjane serbske spěwy. Ze zajimom poslušachše na naše rozprawy wo serbskich tydzenjach w čěskich Krkonošach a pólskich Beskidach. Wón by tež tam rady mjez nami byl, ale swojeje wysokeje staroby dla sebi to njezwěri.

My z wudowu wutrobnje žarujemy wo lubeho, swěrneho serbskeho bratra. Wěčne swětło njech so jemu swěći!

G. W.

Radio DDR wo cyrkwi w Serbach

Krótko před V. festiwalom serbskeje kultury wusyłaše radio DDR komentar wo cyrkwi w Serbach. Ze stajał a rěčał je jón dr. Günter Wirth. Wón je šefredaktor ewangelskeho časopisa STANDPUNKT a wiceprezident Kulturneho zwjazka NDR.

Krótko před swojim komentarom bě pola nas skedzbnosć na so zložil, jako džeržeše při sympoziju při składnosći 80lětneho wobstaća Koła serbskich spisowacelow w Budyšinje jara dobry referat wo listach Marje Kubašec. Tuta je jemu někak 70 listow napisała, a wón bu přez to jara dobry znajer nas Serbow, našeje kultury a našeje cyrkwy.

Dr. G. Wirth je nam swoj komentar přewostajil a wozjewimy jón tu njeskrótseny:

Za něšto dnjow započina so V. festiwal serbskeje kultury. K zaběhej spočiči so njedawno zašlužbnym serbskim kulturnym prócowarjam myto Čišinskeho. Sym husto nazhonił, zo njebě tuto znate: tute najwyše wuznamjenjenje našeje towaršnosće za serbskich kulturnych prócowarjow nosy mjeno katolskeho duchowneho, kotryž bě ze swojej lyriku a publicistiky, ze swojim prócowanjom wo serbske džiwadło a kulturne žiwjenje a ze swojimi demokratiskimi kulturnopolitiskimi přemyslowanjemi nimo ewangelskeho fararja Handrija Zejlerja najwuznamniši reprezentant serbskeje literatury w 19. lětstotku. 14 zwjazkow wobjima jeho zhromadžene džěło, kotrež je so z wulkej pilnosću w našim kraju wudało.

Chcemy-li tute hoberske džěło na jedyn mjenowak přinjesć, potom móžemy citować tute slowa z jeho knihi sonetow z léta 1884: „Spěw spěwać chcu, kiž mojim Serbam do swobody ze šumom dobyćerskim wułačał by wrota.“

W liniji tradicije wot Čišinskeho a Zejlerja stejachu wšitycy čiči serbscy džělawi, wosebje intelektualni, kiž swoju demokratisku poziciju w antifasistiskim boju wuprowowachu.

Mjenuju tu 1896 rodženu Marju Grölmusec, kotraž bu jako katolska publicistka, Republikanskej uniji dr. Józefa Wirtha bliska, w lěwej katolskej „Rhein-Mainische Volkszeitung“ sobudžěłajo znata. Wot 1933 džěłachše w ilegaliče a bu hižo 1934 zajata. Wot léta 1935 bě we Waldheimje zajata a 1940 bu do Ravensbrücka zawlečena, hdžež 6. awgusta 1944 zemře.

Mjenuju dale Alojsa Andrickeho, 1914 rodženeho, 1939 na měšnika wuswjećeneho, 1941 kaptan při Drježdžanskej dwórskiej cyrkwi. 1941 bu zajaty a po wotpokucenju chlědy do koncentraciskeho lěhwa Dachau za-

wlečeny. Tam zemře w starobje 29 lět dnja 3. februara léta 1943.

A mjenuju Jurja Malinka, serbskeho ewangelskeho fararja we Łazu, kiž jako farar Wuznawarskeje cyrkwy, wot Karla Bartha a Luthera inspirěrowany, so nacijam mužnje spjećowaše a bu – po mnohich předchadžacych rozestajenjach – 1935 hižo z Łaza wupokazany. Móžeše drje hišće jónu so do Łaza, hdžež je wyše toho tež Zejler skutkował, wróćić, ale dyrbeše 1938 po zaječu swoju wosadu doskónčnje wupušćić. Farar Malink bě potom ilegálny farar Wuznawarskeje cyrkwy, štož wjedžeše k dalšemu zaječu. 1942 zemře, nic naposlědk na scěhi přescěhanja.

Njeje jenož hladajo na 35. rōčnicu wuswobodženja priměrjene, na tutech třoch serbskich křesćanskich antifasistow, za mnohich druhich, dopomnić. Wot nich wuchadžace impulsy so pola katolikow a protestantow džensa tworicielisce jewja w tym, zo so woni staja na stronu realneho socializma. Tak je spisowacel Pétr Malink, syn Łazowskeho fararja, w interviewje za STANDPUNKT 11/79 rozsudnje formulował:

(pokroč. w přichodnym čisle)

Serbske bože služby w juliju 1980

6. 7. – 5. nježděla po Swjatej trojicy

Budyšin-Michałska 9.00 hodž. kemše (G. Laser)
Minakał 8.30 hodž. kemše (Feustel)
Hrodzišćo 8.30 hodž. kemše (Albert)
Rakecy 9.00 hodž. kemše (J. Laser)
Huska 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Budestecy 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Laser)

13. julija – žane serbske kemše!

20. 7. – 7. nježděla po Swjatej trojicy

Bukecy 8.30 hodž. kemše (G. Laser)
Bart 8.30 hodž. kemše (Albert)
Poršicy 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Budyšink 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

27. 7. – 8. nježděla po Swjatej trojicy

Hodžij 10.00 hodž. kemše (Wirth)

3. 8. – 9. nježděla po Swjatej trojicy

Njeswaćidło 8.30 hodž. kemše (G. Laser)
Minakał 8.30 hodž. kemše (Feustel)
Hrodzišćo 8.30 hodž. kemše (stud. theol. Malink)
Budyšin-Michałska 9.00 hodž. (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadža jonkroč za mjesac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamowlity redaktor: Farar Cyril Pjeh, 84 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 44 91. Ekspedicija: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962–30–110! – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921 – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1093)